

# מעִינות הלוי

גליון חידו"ת

מכ"ק מרן רבינו 'בעל שבט הלוי' זצוק"ל

פר' חוקת תשע"ה

גליון תתר"ב

## פניני המעיין

**וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר. ("ט ב')**

באור החיים מקשה וז"ל צריך לדעת למה כינה למצוה זו שם כללות התורה שהיה לו לומר זאת חקה וגו' או זאת חקת הטומאה או הטהרה כדרך אומרו זאת חקת הפסח, עיי"ש.

ונראה לפרש ע"פ מה שכתב החיד"א (בספר נחל קדומים) עה"פ (קהלת ז') אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת, על זה, וכתב שם, דסיבת הדבר שבזמן הזה אין זוכים למדרגות הראשונים, כי הם זכו והיה מצוי להם אפר פרה אדומה והיו יכולים ללמוד בקדושה וטהרה גמורה, ולכן זכו לכל המדרגות הנשגבות בלימוד התורה הקדושה.

נמצא לפ"ז דבאמת אפר פרה אדומה הוא חוקת התורה, שאע"פ שעצם למוד התורה מותר לטמאי מתיים, אבל להגיע למעלות הנשגבות הספונות בתורה הקדושה, אפשר רק ע"י אפר פרה המטהר.

ובזה אתי שפיר גם דברי המדרש שסמך לכאן, האי דכתיב (תהלים י"ב) אמרות ה' אמרות טהורות, דאימתי הם אמרות ה' דהיינו תורת ה' תמימה שבה זוכים לכל המעלות הספונות בתורה"ק דוקא כשהם אמרות טהורות, וכנ"ל.

**אדם כי ימות באהל. ("ט י"ד)**

דרשו חז"ל, והובא ברמב"ם (הלכות תלמוד תורה פ"ג הי"ב) וז"ל, אין דברי תורה מתקמין במי שמרפה עצמו עליהם ולא באלו שלומדין מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה אלא במי שממית עצמו עליהן ומצער גופו תמיד ולא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה, אמרו חכמים דרך רמז זאת התורה אדם כי ימות באהל, אין התורה מתקימת אלא במי שממית עצמו באהלי החכמים, עכ"ל.

ויש לדקדק מה ענין דרש זה לפרשת טהרת המת, ולפי מה שבארנו במק"א בשם החיד"א דדורות הראשונים שזכו למדרגות נשגבות כי היה מצוי בידם אפר הפרה ועסקו בתורה בקדושה ובטהרה - י"ל דבתחילת הפרשה מיירי באפר הפרה המסייע להשגת התורה, אמנם אל יאמר האדם, די לי בטהרת אפר הפרה בלבד, ע"ז בא לומר 'אדם כי ימות באהל' אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ובלא עמל התורה אי אפשר, ורק ע"י שניהם אפר פרה ועמל התורה יחדיו אפשר להשיג כל הספון בתורה"ק.

דעו נא צני  
וכל יונאי  
חלזי, כי אין  
לנו שיעור רק  
התורה  
הזאת, היא  
חינוך ואור  
ימינו, וזה  
תחזיקו, כי  
היא סס  
חיים  
למחזיקים  
בה... צדק  
המיוחד לנו  
ידיעת  
התורה  
וההלכה,  
וצקשת חמת  
לדעת עומק  
תורה"ק לפי  
כחינו  
הדלים...

ודבר זה יהי'

לי לזכות

צעולם

העליון,

וצפרט אס

יזכירו תמיד

דצרי הלכה,

אגדה,

והתעוררות

הגדפסיס

צספרי שצט

הלוי הלכה

ודרוש, ומה

שעדין

צכתוציס, וכך

שצת צשצתו

צעת רעוא

דרעוין, וצזה

מתקייס

מכדצו

צחייס וכו'.

(מתוך הציוואה הק')

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה אשר צוה  
ה' לאמר דבר אל בני ישראל. (י"ט ב')

הקשה באוה"ק דלכאורה לאמר השני מיותר, והנראה  
עפ"מ"כ הרמב"ן דכל מקום שנאמר לאמר כוונתו שיבאר ויברר  
הדבר לפניו, וכדכתיב ואלה המשפטים אשר תשים לפניו,  
ובחז"ל כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם, משא"כ 'דבר'  
מורה שיאמר להם עצם הדבור ללא טעם הדבר ופירושו.

והנה מצות פרה אדומה נאמר טעמה רק למשרע"ה, וכדאיתא  
בחז"ל לך אני מגלה טעם פרה ולא לאחרים, דלישראל חוקה  
חקקתי ואין לך רשות להרהר אחריה.

והיינו וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה  
אשר צוה ה' לאמר, דהיינו שציווי השי"ת כאן למשה ואהרן  
היה בבחינת 'לאמר' דהיינו שגילה להם טעם פרה וכמאמר  
חז"ל הנ"ל לך אני מגלה טעם פרה, אבל לבני ישראל רק 'דבר'  
אל בני" דהיינו רק דבר עצם המצוה ולא טעמה.

וזאת חקת התורה (י"ט ב')

במ"ר אר"י דסכנין וכו' על כל דבר ודבר שהיה אומר הקב"ה  
למשה, א"ל טומאתו וטהרתו, כיון שהגיעו אל פרשת אמור אל  
הכהנים, אמר לו משה רבש"ע אם נטמא זה במה תהא טהרתו,  
לא השיבו, באותה שעה נתכרכמו פניו של משה, כיון שהגיע  
לפרשת פרה אדומה א"ל וכו' זו טהרתו ולקחו לטמא מעפר  
שרפת החטאת.

ולכאורה קשה הלא כבר ידעו מפרה אדומה, דהנה על הפסוק  
'שם שם לו חק ומשפט' דנאמר עוד קודם מתן תורה, כתב  
רש"י שנתן להם מקצת פרשיות דהיינו כבוד אב ודינין ופרה  
אדומה, ועוד מ"ט חשב משה דאין טהרה לטומאה זאת.

והענין נראה, דהנה איתא במסכת פרה (פ"ג משנה י"א)  
וחולקים אותו לג' חלקים א' ניתן בחיל, ואחד בהר המשחה,  
ואחד מתחלק לכל המשמרות. וכ' התוי"ט בשם הרמב"ם  
דהמתחלק למשמרות היו מקדשי ממנו ודהר המשחה היו  
מזים על ישראל, ודקדק התוי"ט דלמה אצל כהנים נקט  
מקדשים ואצל ישראל מזין ע"ש מש"כ בזה.

ונראה לענ"ד, דאצל כהנים גורם הטומאה טומאת מת בתרת;  
חדא, עצם הטומאה, ושנית, חלול קדושת כהונה, וע"כ גם  
טהרת אפר פרה אדומה פועלת תרתי טהרתן והחזרת  
קדושתן, והיינו דנקט אצל כהנים מקדשי ואצל ישראל מזין.

ובזה א"ש מדרש רבה הנ"ל, כיון שהגיע משה אל אמור אל  
הכהנים נתכרכמו פניו, יודע היה משה דפרה אדומה מטהרת  
טומאת מת, אבל לא ידע שמשלמת קדושת כהונה שנתחללה  
במידת מה ע"י טומאת מת, וזה שנתחדש לו בפרשת חקת ע"י  
רמז של ג' משמרות, ודו"ק.

## מעין הדרוש

### איזהו בן העולם הבא כשהוא בעולם הזה

**כל השונה הלכות בכל יום מוכטח לו שהוא בן עולם הבא** (מגילה כ"ח)

כל באי שערי הספרים הק' יודעים, שישנן ג' גדרים שהוזכרו בלשון חז"ל לגבי השכר בעוה"ב, "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", יש שהוזכר הלשון "חיי עולם הבא" ויש מי שהוא "בן עולם הבא". ויל"ד מהו גדר זה, ואמאי הוכטח לשונה הלכות שהוא "בן עולם הבא".

**ואפשר** לבאר ענין זה עפ"י דברי המדרש תנחומא בפרשת נח, שמצינו אריכות גדולה בשבחה של לימוד תורה שבע"פ וז"ל, שלא תמצא תורה שבעל פה אצל מי שיבקש עונג העולם, תאוה וכבוד וגדולה בעולם הזה, אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר (במדבר יט, יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל, וכו'. והיא עזה כמות וקשה כשאויל קנאתה, לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב הקב"ה בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאורו וכו' ללמדך, שכל מי שאוהב עושר ותענוג אינו יכול ללמוד תורה שבע"פ, לפי שיש בה צער גדול וגדול שינה ויש מבלה ומנבל עצמו עליה, לפיכך מתן שכרה לעוה"ב, שנאמר העם ההלכים בחשך ראו אור גדול. אור גדול, אור שנברא ביום הראשון, שגזזו הקב"ה לעמלי תורה שבע"פ ביום ובלילה, שבזכותן העולם עומד וכו'. ולא שלט בהן לא אדום ולא יון ולא גזרו עליהם שמד, ואף לימות המשיח, אין חבלי של משיח רואין וכו' עכ"ל המדרש.

**נמצא** שאלו הדברים בתורה ומגידים שינה מעיניהם – כמו ששמעתי דיש במקום הזה אברכים המשימים קום לפני אור הבוקר, וכבר בשעה ארבע הם באים ללמוד – ומקיימים בחי' "פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה" – במידת מה ביחס לדורנו – הדברים בלימוד תורה שבע"פ, ומסגפים עצמם לתורה, הרי הם בכלל אלו שדרשו עליהם במדרש הנ"ל, לפי שיש בה צער גדול וגדול שינה ויש מבלה ומנבל עצמו עליה, לפיכך מתן שכרה לעוה"ב. כי כיון שכל עניני העולם הזה אינם מטרידים את דביקותם בעיון התורה והם מקיימים "אדם כי ימות באהל" – אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, לפיכך מתן שכרם לעוה"ב ולא שכר של ענייני עוה"ז.

ובכיון שפרקו מעליהם את השעבוד לעוה"ז, לפיכך "לא שלט בהן לא אדום ולא יון ולא גזרו עליהם שמד, ואף לימות המשיח, אין חבלי של משיח רואין", כי לכל שעבוד והפרעה או גלות אין שליטה עליהם. ובבחי' זו יש להם שכר כבר בעוה"ז מעין עוה"ב, ע"ד שאמרו חז"ל בספ"ק דבבא בתרא (דף יז.) שלשה הטעמין הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא, אלו הן, אברהם יצחק ויעקב וכו', שכבר בעוה"ז זכו למעום מן האור הגדול שבעוה"ב.

וזוהו, כל השונה הלכות מוכטח לו שהוא בן עולם הבא – מוכטח לו חלק לעוה"ב או חיי העוה"ב לא קתני אלא שהוא בן עוה"ב – בחיי חיותו בעוה"ז הריחו כבר "בן העולם הבא" זו היא מדרגתן של לומדי התורה שבע"פ.

## נתיבות הלוי

### הכנה לתפלה

(ב)

❖ אין להתפלל אלא מתוך לב טהור, (שמות רבה פרשה כב) וזה הפי' הפשוט בתפילתנו וטהר לבנו לעבדך באמת, לעבדך - עבודה זו תפלה כנ"ל, דהתפילה צריכה להיות בטהרה, אז זוכה לתפילת ישרים. בימינו ב"ה המקואות פתוחים כל השבוע, והזמן הנכון והמובחר ללכת למקוה, הוא קודם התפלה, ורע עלי המעשה ללכת למקוה באמצע היום.

❖ זה לעומת זה עשה האלוקים. לא היה עוד דור שכ"כ פשטה בו טהרת המקוה כבדורנו. זה לעומת זה שעל אף החסרונות הרבים שבדורינו, לעומת זה יש גם הרבה מעלות שלא היו בדורות הקודמים. אולם הקב"ה ברוב רחמיו הגדולים על דורנו - כיון שלא היתה מעולם כזו פריצות וטומאה כמו בדורנו - כהיום יכולים בניקל לבנות מקוואות חדשים, וכמעט בכל ביהמ"ד יש מקוה, ואדרבא עוד בונים אותם בחומרות שלא נהגו בהם בדורות הקודמים.

❖ הדור אינו משיג ויודע מה היה בדורות הקודמים, אף מי שרצה להשמר ולהזהר בטבילת מצוה, היה קשה בידו להגיע לכך, מעטים היו המקוואות בימים ההם, ובישיבה הראשונה שלמדתי בימי חורפי, אצל מורי ורבי הגאון הגדול והצדיק רבי שמואל דוד אונגר זצוק"ל אב"ד טירנו, לא היו אפשרות ללכת למקוה, וגם אז ע"י השתדלויות גדולות, פתחוהו בימי שני וחמישי.

❖ דכירנא מימי לימודי אצל הגה"צ רבי יוסף אלימלך כהנא זצ"ל, אב"ד אונגוואר בעל תשובות מהרי"א הכהן [שאח"כ היה רב ואב"ד בצעהלים], היו מונחים תמיד בכיסו המפתחות של המקוה. כי אם ארע שפגש ברחוב את הכומר של העיירה, להבדיל בין הטמא ובין הטהור, היה צריך להושיט לו את ידו לאות ידידות, אבל לא חזר אף פעם לביתו לפני שהלך לטבול במקוה.

❖ סיפר לי האדמו"ר מלובלין זצוק"ל, נכד בעל השבט יהודה מלובלין, שכל מי שהיה נכנס לחדרו של אבי-זקנו הגה"ק ר' לייבל אייגר זצ"ל בעל התורת אמת - נכדו של הגרעק"א, מיד כשדרך על מפתן הדלת הרגיש צדיק זה אם אותו אדם שמר על טבילת עזרא או לא, ועל אף שעדיין לא דיבר מאומה עם הנכנס, והיה מרעים בקולות וברקים על שמרגיש את הטומאה.

❖ עול מלכות שמים שלמה הוא, אם מפנה ומנקה עצמו, וגם יטבול. ובדוק ומנוסה כי טבילה זאת מחזקת הזכרון (בתנאי שהוגים בתורת ה') ותלמודו מתקיים בידו וסימנך יראת ה' טהורה עומדת לעד.

"כי עיקר התקשרות אל הצדיקים ללכת בדרכיהם הטובים וללמוד תורתם" [שר"ת חלק יא, סימן ערב].

## אגרות הלוי

SHMUEL HALEVI WOSNER

RABBI OF

ZICHRON-MEIR, BNEI-BRAK

שמואל הלוי ואזנר

רב אב"ד ור"מ

זכרון-מאיר, בני-ברק

ב"ה, יום ערב זמן שמחתינו - תחילת שמיטה תשס"ח לפ"ק.

השיר והשבח לחי עולם ברוך הוא וברוך שמו שזיכני ברוב רחמי וחסדיו לראות בהופעת ספר שיעורי שבט הלוי - הלכות שביעית, מסודר על לשונו הקדו' של הרמב"ם הל' שמיטה ויובל משיעורים של רבות בשנים שנות השמיטה - כאשר עסקנו בשטח זה של מצות תלויות בארץ בהבנתם וביאורם על ידי יד כהה.

...והושבני לפרש בזה דברי רבותינו במדרש רבה (ריש ויקרא) עה"פ (תהילים ק"ג כ) 'ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע קול דברו', שאמרו רבותינו ז"ל שבשומרים שביעית הכתוב מדבר - אמנם בעו"ה אעפ"י שיש הטבה גדולה בשמירת שמיטת קרקע, מ"מ עדיין לא הגענו לשלמות גמור עפ"י הלכה - איברא כבר אמרו חז"ל (סוף מנחות) כל העוסק בתורת עולה - וכן חטאת - וכן מנחה מעלה עליו הכתוב כאלו קיים המצוה בעצמה - ה"נ בשביעית.

וזה פי' הקרא ברכו ה' מלאכיו גבורי כח 'עושי דברו' - אם יעלה בידם שלמות המצוה במעשה - ואם לאו שאנוסים אנחנו, לכל הפחות 'לשמוע בקול דברו' - שמיעת תורת שביעית הלכות גדולות יקרים מפז - יעלה להם הקב"ה כאילו קיימו במעשה.

הכ"ד הצעיר

עיני תלויות לרחמי ה'

## מעין ההלכה

### ❖ מעין נובע ❖

תמצית השיעורים שנאמרו בלילי שישי

הלכות ברכת השחר (י"ד)

א. מותר להסתפר וליכנס למרחץ, שלא גזרו אלא סמוך למנחה שהוא דבר המצוי (שו"ע סי' פ"ט ס"ג). וכתב באליהו רבה (סקי"ב) שהיינו דוקא קודם עלות השחר, ומעלות השחר ואילך אסור.

ב. אמנם בא"ר שם משמע דלא בריא ליה כלל האי דינא דיאסר מרחץ לפני תפילת שחרית גם בהגיע זמן תפילה, ולפיכך עכ"פ ספיקא דדינא הוא, ועלינו להחמיר לכתחילה.

ג. אבל כיון שעיקר כניסת בני אדם למרחץ הוא לטבול טבילת טהרה טבילת מצוה להתפלל בטהרת הגוף והנפש אע"פ שאין חיוב מ"מ הוא ענין נשגב ומותר.

ד. ומה שרוחצים תחת המקלחת כדי להעביר כל לכלוך כעין חפיפה, וגם עצם עמידה במקלחת בלי לשבת במים חמים בכל הגוף הוא רק רחיצה ארעית כלפי הלכה זאת, ואין חשש שיבואו לידי ביטול תפילה ע"ז, אבל פשוט שע"ה המאריכים ברחיצה זו שהוא דבר מגונה.

ה. לענין רחיצה אחר הטבילה הנה לא גזרו בפ"ק דשבת אלא במי שצריך טהרה מן הדין לא כן אם טובלים רק משום קדושה והכנה, ואפ"ל בע"ק בזה"ז אעפ"י שאנו נזהרים אבל אינו מעיקר הדין, מ"מ למעשה נכון להזהר.

### ❖ הלכה למעשה ❖

#### כוונת השמות בקריאת שניים מקרא ואחד תרגום

בענין כוונת השם ב"ה הנה דעת הטור ושו"ע (או"ח סי' ה) דבכל שם יש לכוון אדון הכל, והיה הוה ויהיה. ולכבודו פשוט דגם בקריאת שניים מקרא ואחד תרגום יש לכוון כן, וא"כ בכל שם 'אלקים' מתרגם אונקלוס 'הו' ב"ה' א"כ לכאורה יש לכוון כן, ומספקא ליה לכבו' דאולי כיון דזה תרגומו של אלקים ושם הכוונה תקיף בעל הכוחות כולם יש לכוון כן הגם שמתרגם הוי'.

הנה עצם הדבר שמתרגם מאלקים הוי' ב"ה בכל מקום, כבר נשאלתי ע"ז, וכנראה דהתרגום רצה להעלות דרגת הענין כיון ששם העצם הוי' ב"ה, והתרגום בכל מקום מעלה הענינים לכבוד ה' יותר כמש"כ הרמב"ן, וע"כ מתרגם הוי' ר"ל בבחינת ה' הוא האלקים ה' אלקינו ה' אחד, וא"כ לפי דעתי צריך לכוון כוונת הוי' אדני-אדון כל.

אולם היות שהגר"א זי"ע הוציא מרבינו יונה בספר היראה דדי רק בב' שמות של ק"ש אבל בשאר שמות מספיק כוונת אדון כל בלי היה הוה ויהיה, נהי דסוגית השו"ע והפוסקים נוטים לכל מקום, אמנם בשמות הבאים בדרך הלימוד, אולי כו"ע מודים להגר"א דדי בכוונת הקריאה לא הכתיבה, זה לענ"ד דרך אפשר.

(שו"ת ח"ז סימן ק"ח אות א)

#### זמן הכונה לפני אמירת התיבה או אחריה

בענין מחלוקת הא"ר והשו"ע אם לכוון לפני התיבה או בשעת אמירת התיבה דדעת הא"ר כרבינו בחיי לפני התיבה.

כמדומני שהמנהג כמשמעות הטור ושו"ע דלא כא"ר, איברא שמעתי מצדיקים שנהגו גם כא"ר.

(שו"ת ח"ז סימן ק"ח אות ג)

## מילי דהספידא

### 'אבי רכב ישראל ופרשיו'

דברי נהי והספד שנשא מרן רבינו שליט"א על אביו מרן רבינו זצוקללה"ה

~ ב ~

בהתלהבות ובמסירות נפש לעבודת הבורא ית"ש. מי יאמר זיכיתי ליבי הטבתי מעשי, מי הוא אשר ישווה מעשיו למעשי צדיק מרן אאמו"ר זצוק"ל שהיה מופלא בעבודה קדושה זו בהפלגה נשגבה, אשר מיום עמדו על דעתו עד ערוב ימיו ממש לא עבר עליו אשמורת הבוקר בשינה ולא אחר יום אחד מן הקימה סמוך לעלות השחר.

וכבר דרשו בספרי הקודש לרמז מעלה רבה זו במה שאמרו רז"ל (שבת פו. וברשי" שמות יט, ג) גבי משה רבנו ע"ה, כל עליותיו בהשכמה היו, כלומר, כל התעלותו והתרוממותו ממדרגה למדרגה עד בלי שיעור, היו בשביל שהשכים קום לעבודת הבורא. והורו בזה ללמוד, כי זו העבודה היא יסוד עצום ורב בעבודת הבורא ית"ש, שאיש ישראל מנצח את יצר השינה ומיפר עצת שונא לבטל את זמנו בהבל ותרדמה, אלא מתעורר להקריב עצמו לעבוד את קונו בכל לב ונפש.

\*

איתא בגמרא (בבא קמא צז:): איזהו מטבע של אברהם אבינו, זקן וזקינה מצד אחד ובחור ובתולה

ויראתו השלימה, ולא היה מבחין בין תלמיד צעיר עול ימים אף כי קטן רך בשנים לבין תלמידים מבוגרים בשנים ובחכמה, אל כל אחד ואחד התייחס במלוא ההענוה והפשטות ומדבר אליו כשפתו להעריך עלי לבו טללי נוחם ואומץ כח לעבדו ית"ש.

פוק חזי עוצם שברון לבו וענוותנותיה הפלא ופלא, מצוואתו הקדושה שהעלה עלי כתב עם הגיעו לגבורות שמונים שנה - לאחר עשרות שנים של עמל התורה בטהרה, אשר על אף זאת מרבה להתבטא בביטויים של שפלות רוח כמו "כי עדיין לא עשיתי מאומה" או "כי בידי אין מעש".

השכמת הבוקר - ידועים דברי הירושלמי שהביאם מרן המחבר בריש שולחן ערוך אורח חיים (ס"א ס"א) בזה הלשון, יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, שיהא הוא מעורר השחר, ע"כ. וענין גדול יש בזה, שמתגבר על יצרו הרע המשיאנו ומסיתו לאמר שכב הלאה, והאדם מנצח עצתו ותיכף ומיד בהתעוררו משנתו נוטל ידיו כהלכה ומתייצב

והנה אם באנו לתנות תוקף פרשת גדולתו לספר כל צדקותיו ודרכיו בקודש של אאמו"ר זצוק"ל, לא נוכל לעמוד בכגון דא, אך מכל מקום, נזכיר כמה נקודות נפלאות שהתייחד בהן ביותר.

מידת הענוה - ענוותנותיה הרבה ושברון לבו הטהור, היו בני לויתו כל ימי חייו, מנעוריו עד זקנה ושיבה היה מקיים בנפשו מאמר הכתוב (דברים כח, ט) 'והלכת בדרכיו' כענין שנתפרש על ידי אליהו הנביא זכור לטוב (תנא דבי אליהו רבה פכ"ד) הלך בדרכי שמים וכו', ומדרכי שמים - מדותיו של הקב"ה - 'כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענוותנותו' (מגילה לא.), כך היה הוא ז"ל נוהג בענוותנות יתירה במקום גדולתו, ועשה נר לרגליו האי קרא שנאמר מפי דוד המלך ע"ה בספר נעימות זמירותיו (תהלים קלא, א) 'לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדלות ובנפלאות ממני'.

מידת טובו וענוותנותו הפכה למהות חייו על כל צעד ושעל, כי היה דרכו בקודש לשוחח עם תלמידיו כבניו שיחות התחזקות לאמץ לבם לעבודת הבורא

וימת שמואל ויקבצו כל ישראל ויספדו לו ויקברוהו בביתו בִּרְמָה [שמואל א פרק כה]



מצד אחר. וכתבו התוספות (ד"ה בחור) בבראשית רבה (לט, יא) דריש 'ואגדלה שמך' שיצא לו מוניטין בעולם, ומהו מוניטין זקן וזקינה, מכאן בחור ובחורה מכאן. ונראה, לא שהיה בו צורת זקן וזקינה מכאן בחור ובחורה מכאן, דאסור לעשות צורת אדם, אלא כך היה כתוב - מצד אחד זקן וזקינה ומצד אחר בחור ובתולה, ע"כ לשונם.

והנה יש להתבונן בזה, התינה אם היו מציינים ציור תואר פניהם או שהיה כותבים שמם אברהם ושרה, מובן שהיה מתקיים 'ואגדלה שמך' דהוי פקיע שמם לגדולה ולתהילה בכל הארץ, אבל בכך שנכתב בחור ובתולה זקן וזקינה מה 'אגדלה שמך' יש, וכי לא היו בשכונתם בחורים ובתולות זקנים וזקנות לאלפים ולרבבות.

אמנם יובן על פי מה דאמרי בגמרא (יומא כח:) אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה היה, והמכוון במעלה מיוחדת זו היינו, כי מדרך העולם, כאשר האדם מזדקן ובא בימים נעדרת ממנו ההתלהבות וחזונו הנעורים לישב בישיבה ולבוא במשא ומתן עם אנשים צעירים, ועל פי רוב מתפנה האדם אז לשקוט על שמרו במנוחה ובשלוות הנפש, ומכלכל כל מעשיו במתון ובישוב הדעת. אבל אברהם אבינו ע"ה התברך בשני המעלות גם יחד, מצד אחד היה מחונן בדעת זקנים וחכמת חיים והיו כל מעשיו בישוב הדעת ובמתינות, ומאידך גיסא לא איבד את חזונו הנעורים והיה עוסק בתורה ובמצוות מתוך ריתחא דאורייתא כבחור עול ימים.

וכנגד זה אמרו חז"ל שיצאו לו מוניטין בעולם, שהיו כל בני דורו שחים בהתפעלות אודות הזקן המופלג כבן

מאה שבעים וחמש שנים שהוא עובד את בוראו בלהט קודש וברשפי אש אהבת התורה כאילו הוא בחור בראשית ימיו.

והנה כי כן אף אנן ראינו חזינו בעינינו את זו הגדולה - אצל מרן אאמו"ר זצוק"ל - שנתקיימו בו טבעו וטבע שמו של אברהם אבינו ע"ה, שאמנם היה זקן ושבע ימים אולם בשעה שעמד לעבוד את בוראו ית"ש או לעסוק בתורה, היה מתגבר כארי לישב בישיבה והתמיד בריתחא דאורייתא כבחור עול ימים מלא התלהבות וחיות הקודש, עד שכל ראיו היו עומדים מתפללים ומתפעמים לנוכח להט הקדושה האופפת את כל עצמותו. ועל אף היותו חלש גוף וחדל כוח בגשמיות, לא שת לבו לזאת אלא התעצם בכוחות הנפש גדולים, ובאהבת התורה שבערה בלבו הטהור כיקוד אש להבת בלא גבול ומצרים התנשא בכל עת כלביא יקום למסור שיעורים בסוגיות הש"ס ובשולחן ערוך תמידין כסדרן בל יחסר המזג.

וזכרוננו מעשה שהיה בימי שבתנו בעיר הקודש ירושלים ת"ו, הלך פעם אחת מרן אאמו"ר זצוק"ל לבקר בבית הגאון הנודע רבי זעליג ראובן בענגיס זצוק"ל - רבה של ירושלים, שכבר היה באותה עת זקן מופלג וכהו מאור עיניו קצת, ואנוכי זכיתי להתלוות אליו בדרך הילוכו, נכנסו אל ביתו ומצאנוהו יושב שקוע כולו בספר שלפניו עד שלא הבחין כלל בכניסתנו - ובעיני חזיתי הכרת תואר פני קדשו של הגאון את רוב התענוג והשמחה ודביקותו בתורת הקדושה, אאמו"ר זצוק"ל לא אבה להפריעו מעינו והתיישב בשופי על

יד השולחן הגדול, וכעבור זמן מה הרים את עיניו מן הספר והנה רואה את אאמו"ר זצוק"ל יושב ממולו, מיד פנה אליו בהארת פנים ואמר לו בתמיה למה לא אמרתם כי באתם בכל והייתי מקבל פניכם בכל הכבוד הראוי, והוסיף ואמר, אין לכם מושג איזה תענוג רוחני יש לאדם זקן כשרואה מה שעשה בימי ינקותו ובימי העמידה ואיך מסר את נפשו ללימוד התורה.

\*

מרגלא בפומיה דרב מרן אאמו"ר זצוק"ל להזכיר תמיד מה שמע ממורו ורבו הגדול הרה"ק רבי שמעון זעליחובער הי"ד, שלפני ביאת המשיח יתבטלו כל הכוחות שבעולם ויהיו לכלום - כל הכוחות היינו נבואה, רוח הקודש, התגלות מן שמים, בת קול וכדומה, כל אלו נתבטלו, וישאר רק כח התורה שלא יתבטל לעולם. ומשמע מנייה, אשר כח הקדושה וההתלהבות וחשקות התורה, זה ישלים את הבת קול והרוח הקודש לפני ביאת המשיח.

הקב"ה עשה עמנו נס ופלא, שכל הכוחות הקדושים גנוזים בעמל התורה, והיא לנו ניתנת לכל ישראל כולם - לקטן וגדול בחור וזקן, וגם היום זוכים המתייעים בתורה וממיתים עצמם באהלה של תורה ומוסרים את נפשם רק לתורה - לשמירה והשגחת הקב"ה באופן נס. ויהיו נא דבריו אלה עומדים לנגד עינינו תמיד להתחזק בלימוד התורה, וזכותו ועמוד לנו לעולם, עד אשר נזכה ויתקיימו נבואת הנביא ישעיה (כה, ח) 'ובלע המות לנצח' נזכה לראותו שוב לעת יערה עלינו אלוקים רוח ממרום רוח אפניו משיח ה', ברחמי הגדולים, אמן.

## מעייני הדף

### בדין לקיחת ירק במוצאי שביעית מיד

מאימתי מותר אדם ליקח ירק במוצאי שביעית משיעשה כיוצא בו עשה הבכיר הותר האפיל, רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד. (שביעית פ"ו מ"ד)

הוסק דעתם של בריות משביעית (והמקור לדברי הרמב"ם שבתוכה מותר הוא מירושלמי בדמאי עין כ"מ).

ועל שיטת רבי דסבר דמכיון שמוציא ירק מחו"ל מותר ליקח מיד כתב החזו"א להסתפק, והוא דהחיר רבי ליקח ירק במוצאי שביעית מיד, יש לעי' אי החיר רבי גם הנלקטין בא"י במוצאי שביעית דכיון דמוציא ירק חו"ל הו"ל כעשה כיו"צ דלא מפרסמא מלתא שהירק הוא משל א"י וגם לא יבואו להטמין משביעית למוצאי שביעית כיון שהירק של היתר מצי, או דילמא רבי לא החיר רק ליקח מן השוק במקום שיש לתלות שהן של חו"ל [אבל אם ידוע לו בודאי שהם מא"י אסור לו ליקח], ומ"מ בשביעית עצמה אסור [אף אם מצי ירק מחו"ל] כיון שיש חשודין המוכרין פירות שביעית [ואז אסורים מעיקר הדין] עכ"ד החזו"א.

וע"ז כתב מרן רבינו ז"וק"ל: הנה לטעם האחר אליבא דרבי משום שעושין צ"ב או ג' ימים ע"כ הותר מיד וכמבואר בירושלמי פ"ו ה"ג דפאה, ופי' המפ' דמשום זה שוב פקע גזירת ספיחין דהיא משום שמה יזרע ופיון דאיכא היתר אחר צ' וג' ימים שוב ל"ג [-] לא גזיין דילמא יזרע בשביעית להרויח איזה ימים, ולפ"ז פשוט דגם הנלקט בא"י מותר, ולזה הטעם הסכים בשנות אל"י דלא כהר"ש דפי' משום דהחירו להביא ירק מחו"ל, ואמנם גם לטעם הר"ש נראה דמותר אפי' הנלקט בא"י אליבא דרבי כקצרא הנ"ל דלא גזיין גזירת ספיחין כיון דשמיים היתר, אמנם אף לא קי"ל היתר רק מחטובה, ע"כ.

ומבאר הר"ש בטעם האיסור לדעת ת"ק לקחת ירק במוצאי שביעית מיד, ומותר רק משעשה כיו"צ ממה שמורע במוצאי שביעית, אף על גב דצירק אוליין בחר לקיטה מכל מקום חיישינן שלא יהא מן הנלקט בשביעית ועוד דצירק שנגמר גידולו בשביעית לא אוליין בחר לקיטה, ע"כ.

אמנם רבי החיר ליקח מיד במוצאי שביעית, והטעם לפי שהיו מביאין [לארץ ישראל] ירק מחטובה לארץ והיה רבה על של א"י, ומתוך סוגיא דירושלמי (בשביעית) משמע שזה הטעם, עכ"ל הר"ש.

אולם בשנות אליהו פירש טעם ההיתר אליבא דרבי משום 'דצ"ב או ג' ימים ימים עושה כיו"צ, ר"ל דהירקות גדלים מהר ואין צריך לחשוש שילקטו בשביעית ויטמינו לשמינית, והביא מקור לדבריו מירושלמי בפאה.

והרמב"ם פסק (פ"ד מהל' שמיטה ויובל הלכה ה-ו) כרבנן, אלא שכתב 'עד מתי אסורין ספיחי שביעית במוצאי שביעית מר"ה ועד חטובה, ומחטובה ואילך הן מותרין, עכ"ד הרמב"ם.

[ובחזו"א (שביעית סימן ט סק"ג) נראה דנקט לעיקר הטעם הראשון של הר"ש, דחיישינן שמה ילקוט ירקות בשביעית ואסורים משום ספיחין ויטמין לשמינית, אבל משעשה כיו"צ ממה שמורע בשמינית אף אם איכא רק מהבכיר, שוב אינו יזכר שמשמין צירקות שגדלו בשביעית ולא גזרו, ועוד שאין דרך להטמין משנה שעברה לזמן שיש בו כבר חדש, והא דהחיר הרמב"ם משהגיע חטובה היינו אף איתן שלא עשו כיו"צ ומ"מ מותר משום שכבר

# מחשבת הלוי

## חידו"ת ממרן רבינו שליט"א

### ברית מילה

#### מיסודי המצוה - פרישות והתבדלות מאומות העולם

**לפינן** במס' שבת (דף קלז:), וכן נפסק להלכה בטושו"ע (יו"ד רסה ס"א), המל אומר, אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה. אבי הבן אומר, אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, וכו' עיי"ש. והוא צריך ביאור, מאי האי שקבעו חז"ל שבכל ברית מילה יזכירו בנוסח הברכה 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו'.

**ויראה** העניין לכשנתבונן בגוף הציווי של מצות המילה, כידוע מצוה זו שנצטווה אאע"ה היתה לו הנסיון השביעי מעשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם, כדאיתא במשנת אבות (פרק ה מ"ג, עיי"ש בר' עובדיה מברטנורא), א"כ כבר קדמו לנסיון זה נסיונות אחרים וקשים, וביותר הנסיון הראשון באור כשדים אחר ששבר צלמיו של אביו תרח ודנוהו למיתה והשליכוהו לכבשן האש, א"כ לכאורה מה חידוש ורבותא איכא בנסיון השביעי במה שמסר נפשו על מצות מילה שהוא רק באבר אחד שבגופו, הא בנסיון הראשון באור כשדים עמד בעוז ובגבורה והיה מוכן להקריב כל גופו על קידוש שמו יתב'. ואם אמנם כי מצות המילה נצטוו בהיות בן תשעים, אבל עדיין צ"ב.

**ונראה** ע"פ מה שביארנו, דהנה איתא במדרש שלהי פר' לך (ב"ר מז, י) אמר אברהם, עד שלא מלתי היו העוברים והשבים באים אצלי, תאמר משמלתי אינן באים אצלי, אמר לו הקב"ה, עד שלא מלת היו בני אדם באים אצלי, עכשיו אני בכבודי בא ונגלה עליך, וכו'. וביאורו, כי מגמתו ושאיתו של אאע"ה כל ימיו אשר חיה, היה לפרסם אלוקותו יתב', ועז היה רצונו שיכירו וידעו כל באי עולם כי יש מנהיג לבירה, ובכדי שיוכל להשפיע כל זה על אומות העולם, היה נזהר כל ימיו להיות באחווה ורעות עם סביבתו ועם עמי הארץ, ועתה משנימול היה ירא פן מחמת המילה יבדלו ויפרש ממנו בני אדם ושוב לא יוכל להשפיע עליהם כדרכו בקודש. אם כן אין לך נסיון גדול מזה לראש המאמינים אברהם אע"ה.

**ובזה** נתייחד מעלת הנסיון השביעי על שלפניו, כי אין זה תלוי רק במסירות נפש על אבר אחד, אלא הרי הוא מסירות נפש על כל מהותו של אברם רחימא, וזה שורש ויסוד הנסיון השביעי, שמאותו רגע שנימול נעשה הוא מעבר אחד - כעם אחד ומיוחד, וכל אומות העולם מעבר השני, (ב"ר מב, ח).

**ומעתה** י"ל דהיינו טעמא מה דתיקנו נוסח הברכה 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו', להורות בזה שמצות ברית מילה להרץ הנימול מבון כמו הברית מילה אצל ראש המאמינים אאע"ה, כי מחד גיסא נעשה במצוה זו לבר ישראל מחובר ומקושר לבוורא כל עולמים, ולאידך גיסא ע"י הברית ממשיך בו יסוד גדול של הבדלה והתרחקות מחברות והתחברות עם באי העולם הנכרים.

## אלה יעמדו על הברכה שתרמו להוצאת הגליון

### מכון מעינות הלוי ז"מ ב"ב

#### על אלה אני בוכה

מבכים אנו מרה את פטירתו של האי גברא יקירא  
איש האשכולות, מאנשי אמנה, עמוד לימין כ"ק מרן  
רבינו זצוק"ל בכינון ישיבתנו הק' לשם ולתפארת

הרבני המפואר

הרב ר' שמואל מאיר גלבר זצ"ל

בן הרבני מוה"ר מרדכי זצ"ל

אשר נלקח לבית עולמו בעש"ק פ' קרח תשע"ה  
תנחמנו לבניו החשובים, המקום ינחם אתכם  
בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ויעמוד למליץ  
טוב על כל יוצ"ח.

הנהלת המכון

עלי להזכיר לטובה במיוחד...

וכן זכות גיסי האהוב הרבני הח'

מור"מ בתו"ו

הרב ר' שמואל מאיר שעמד לימיני

כל הזמן בנאמנות לא יתואר

ולולא זה לא יכלתי לעמוד בכל אלה

רוב ימי חיי –

- מתוך חצוואה הק' -

ברכת מזל טוב קדם ידידנו החשוב תלמיד

נאמן למרן רבינו זיע"א מגדולי העוסקים

להפצת תורת רבינו זיע"א ה"ה

הרב יהושע העשיל גרינפלד לאיו"ט

לרגל שמחת הולדת הבן ני"ו

למו"ט ובשעטומ"צ

יה"ר שיזכה לרוב תענוג ונחת דקדושה.

הרה"ח שמעון הייס הי"ו

לרגל שמחת נישואי בנו החתן ני"ו

למו"ט ובשעטומ"צ

הר"ר יואל אייזנבאך הי"ו

לרגל שמחת הולדת הבן ני"ו

למו"ט ובשעטומ"צ

הר"ר נתן צבי גרבר הי"ו

לע"נ אמו מרת רחל לאה ב"ר נתן צבי ע"ה

נלב"ע י"א תמוז ת.נ.צ.ב.ה.

יו"ל ע"י

מעינות הלוי

מכון הו"ל תורת

מרן רבינו בעל שבט הלוי זצוק"ל

גאב"ד זכרון מאיר וריש מתיבתא דישיבת חכמי לובלין

רח' וילקומיר 10 ת.ד. 1550 בני ברק

טל - 03-5798836 פקס - 03-5798830

דוא"ל: mayanot1@neto.bezeqint.net

